SVOBODA СВОБОДА
UKRAINIAN DAILY УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК

Пам'ятайте про Україну!

VOL. XCVI. No. 176. JERSEY CITY and NEW YORK, SATURDAY, SEPTEMBER 16, 1989 CENTS 25 ЦЕНТІВ ДЖЕРЗІ СИТІ і НЮ ЙОРК, СУБОТА, 16-го ВЕРЕСНЯ 1989 Ч. 176. РІК XCVI

ЗВЕРНЕННЯ

Українських народних депутатів, учасників з'їзду Народного Руху України за Перебудову, до Президії Верховної Ради на руки Міхаїла Горбачова.

Ми, народні депутати СССР, що запрошені на установчий з'їзд НРУ за Перебудову, провели паралельно друге засідання республіканського депутатського клюбу і обмінялися думками про ситуацію на місцях, прийшли до глибокого переконання, що напруженість в Україні зростає і першопричиною цього є негнучкість, а іноді навмисна провокаційна діяльність республіканського партійно-державного апарату, що призводить не до консолідації усіх здорових сил, а до конфронтації.

Апаратові вигідно сьогодні настроювати групи людей одні проти одних, розповсюджуючи про ті чи інші неформальні рухи навмисну дезінформацію. Зокрема рух представили в пресі (і не без успіху) як бандерівську націоналістичну організацію в той час коли приводу до цього не давала ні програма руху, ні його формування (з української, російської, білоруської, жидівської і багатьох інших національностей), ні його дії, ні з'їзд, що працює навколо стрижня багатонаціональної єдности. Ідея міжнаціональної єдности стала тут першорядною, обєднуючою.

Далеко не все сьогодні однозначне у русі і не з усіма виступами на з'їзді можна було б погодитися. Проте відсутність однодумства компенсується доброю волею делеґатів до єдности. Преса, якою монопольно користується керуючий апарат, старається перебрехати факти й залякати населення можливими міжнаціональними конфліктами, тим самим їх провокуючи.

Під сучасну пору загострену ситуації в республіці, її політизації послужили опубліковані проєкти республіканських законів про вибори, окремі, напевно, відомі вам пункти яких були сприйняті виборцями як такі, що сприяють конфронтації різних прошарків суспільства, щоби дестабілізувати становище в республіці і звинуватити в дестабілізації демократичні переміни, а часто (гучномовно в пресі) і вас особисто, протиставляючи вам інших членів Політбюро.

Ускладнюється і становище народних депутатів СССР, яких з одного боку звуть до колективів з метою зняття напруги і передстрайкових ситуацій, з другого боку їх же звинувачують у виникненні цих ситуацій. Стали частими випадки навмисної копромітації народних депутатів СССР у пресі, але спроби відповісти через ту ж саму пресу наштовхуються на сильний спротив, а засоби масової інформації або замовчують діяльність депутатів, або вдаються до реґулярного цькування тих із них, які виявляють активність.

Авторитет вищих представників влади в республіці упав до нуля і продовжує падати. Підірвана віра не лише до окремих представників влади або до її нинішнього апарату, але і до оновленого соціялізму. Відчуваючи, що вибори можуть стати останнім випробуванням для республіканської застійної керуючої системи, влада готова вдатися до будь-яких кроків, що непередбачено вплине на ситуацію і напевно погіршить її. На багаточисленних мітинґах і зібраннях трудових колективів приймаються резолюції, які вимагають відставки В.В. Щербицького і Валентини С. Шевченко.

(Закінчення на стор. 3)

ФРАҐМЕНТИ ЗІ З'ЇЗДУ НРУП В КИЄВІ

Як уже інформовано, в Києві від 8-го до 10-го вересня відбувся установчий з'їзд Народного Руху України за Перебудову. Внизу поміщуємо деякі фота з перебігу з'їзду.

Тризубом і гербом окрашена сцена.

Президія з'їзду. Перший зліва поет Іван Драч, якого в неділю обрано головою НРУП.

Загальний вид на залю нарад.

Президент остерігає перед вживанням наркотиків

Вашінгтон. — Коли в інших країнах світу державні мужі заохочують молодь до навчання, то президент ЗСА Джордж Буш благальним голосом і зі журбою в очах звернувся до американської шкільної молоді щоби перестали вживати наркотики та „не відверталися в протилежний бік" коли це роблять інші.

У 15-хвилинній промові з білого Дому переданій на телевізії по цілій країні Дж. Буш представив американській дітворі точки свого пляну боротьби з наркоманією, що офіційно розпочалася минулого тижня, підкреслюючи, що на цю ціль призначено 7.9 біл. дол. Плян президента Буша включає збільшення прокураторів, більше тюремних приміщень, гостріші засуди для наркоманів та їхніх постачальників і допомога тим країнам, що ведуть боротьбу з картелями продуцентів.

Напередодні президентської промови до шкільної молоді Департамент освіти вислав 15,000 повідомлень до районних завідувачів шкіл і майже 55,000 до директорів щоб школи дали нагоду учням спільно по клясах прислухатися промові Президента. Треба підкреслити, що президент Буш розпочав свою промову до шкільної дітвори вміло, коли зачав від того, що не часто президенти мають нагоду говорити до дітвори і молоді, а щойно тоді заглибився у проблему наркоманії. Щоби ще краще представити дітворі загрозливі наслідки наркоманства, Президент навів приклад про смерть молодого 22-річного нюйоркського поліціянта, який згинув у наслідок судової справи пов'язаної з наркоманією. На закінчення своєї промови президент Буш, ще раз звернувся до шкільної молоді з проханням мати відвагу сказати „ні" на прпозиції вживання наркотиків, а також просив їх не відвертатися, а простягати допоміжну руку тим своїм приятелям, які вже є жертвами наркоманії.

Реакція шкільної молоді, що прислухалася промові Президента в цілій країні, на загал була позитивна. Більшість з них були задоволені самим фактом, що Президент особисто включається в цю затяжну боротьбу з найбільш небезпечним ворогом країни під цю пору. Інші не уявляли собі в який саме спосіб можуть допомогти своїм рідним чи приятелям, що вже впали жертвою наркотиків. Ще інші діти зауважували, що до цієї боротьби Президент повинен був включити також алькоголіків. Натомість їхні учителі висловили одне дуже влучне зауваження, що, на жаль, у своїй промові президент Джордж Буш ні разу не сказав куди ця молодь має направляти своїх приятелів за допомогою.

КҐБ ЗАПЕРЕЧУЄ ПІДСЛУХОВУВАННЯ ТЕЛЕФОНІЧНИХ РОЗМОВ

Москва. — Тут відбулася прем'єра документального фільму „КҐБ сьогодні", накрученого агентством преси „Новості" (АПН). Разом з 55-хвилинною стрічкою, яку керівництво АПН охарактеризувало як перший в історії документальний фільм про КҐБ, накручений в Совєтському Союзі, було показане коротке інтерв'ю з головою державної безпеки генералом Володимиром Крючковим.

Після перегляду працівники КҐБ влаштували пресову конференцію, на якій заявили, що їх установа не займається підслуховуванням телефонічних розмов та інсталяцією мікрофонів у помешканнях дисидентів і чужинців, що проживають в СССР.

У своєму інтерв'ю Крючков нарисував образ сучасного чекіста як високоосвіченого професіоналіста, в завдання якого все більше входить боротьба з контрабандою, організованою злочинністю і наркотиками. „Нині ми намагаємось створити об'єктивний образ нашої організації в Совєтському Союзі і за кордоном", — заявив шеф КҐБ.

Московський кореспондент АП Марк Порубканський пише, що Крючков дещо підняв завісу секретности, яка оточувала КҐБ, дав кілька інтерв'ю чужинецьким журналістам і пройшов процедуру затвердження Верховною Радою СССР, де йому задавали досить гострі запитання.

У своєму записаному на стрічку інтерв'ю Крючков повторив, що готовий співпрацювати з чужинецькими розвідувальними службами у боротьбі з контрабандою наркотиків і тероризмом. Він сказав, що КҐБ повинно докласти більше зусиль для викорінення організованої злочинности, що досягла в СССР небувалого розмаху.

Крючков та інші представники КҐБ визнали, що їх організація несе відповідальність за „порушення соціялістичної законности" в період терору 1930-их 1950-их років, однак на пресовій конференції, що відбулася цими днями, працівники КҐБ заперечували, що їх колеги порушували закон під час переслідувань дисидентів. Як пише М. Порубканський, за Горбачова репресії різко зменшилися і КҐБ виявляє нині меншу активність, хоч його невидима активність не залишає ні в кого найменших сумнівів.

„У 1960-их 1980-их роках КҐБ не порушував законів, заявив представник державної безпеки полковник Ігор Перелін. Він поступав згідно з буквою і духом закону. Ми приймали рішення, базовані на законах".

Дисиденти і західні репортери у Москві виходять з того, що їх телефони і квартири підслуховує КҐБ. Але коли один репортер запитав про це на пресовій конференції, керівник слідчого відділу КҐБ полковник Олег Добровольський вибухнув: „Я думаю, що ви не маєте рації, коли заявляєте, що ми підслуховуємо телефони, що ми слухаємо ваші розмови. Перед тим, як задавати таке питання, вам треба це доказати".

Коли Крючков заявив у червні на засіданні Верховної Ради, що КҐБ не підслуховує телефонні розмови совєтських громадян, депутати зустріли його слова сміхом.

Р. Реґен зустрівся з Б. Єльцином

Рочестер, Мінн. — Один з лідерів напівопозиційної фракції у Верховній Раді СССР, колишній перший секретар Московського міського комітету КПСС Борис Єльцин, який прибув у З'єднані Стейти Америки, зустрівся у четвер, 14-го вересня, з колишнім президентом Роналдом Реґеном, який перебуває у лікарні Святої Марії після перенесеної операції.

„Я не маю наміру говорити про справи (з Реґеном), — сказав Єльцин перед тим, як увійти в лікарняну палату колишнього президента. — Таке обговорення було б не на місці. Я лише хочу нанести візиту ввічливости і побажати йому швидкого видужання".

Пресовий секретар Р. Реґена Марк Вайнберґ сказав журналістам, що колишній президент з цікавістю слідить за візитою Єльцина в ЗСА, бо надає великого значення американсько-совєтським відносинам. „Він, — сказав М. Вайнберґ про свого боса, — вважав за потрібне поговорити з Єльцином і дізнатися про його враження про З'єднані Стейти Америки".

На запитання журналістів про здоров'я Реґена Вайнберґ відповів, що колишній президент, можливо, буде виписаний з лікарні в кінці тижня.

Журналісти запитали Єльцина, що він обговорював з президентом Джорджем Бушем два дні тому. „Я зробив десять пропозицій, які стосуються американсько-совєтської торгівлі", — відповів колишній перший партійний секретар Москви і колишній кандидат у члени Політбюра ЦК КПСС. Єльцин відмовився вдаватися у подробиці.

В АМЕРИЦІ

ПАЛАТА РЕПРЕЗЕНТАНТІВ відкинула законопроєкт про обмеження федеральних фондів для Крайововоі фундації мистецьких наділів, призначених для „непристойного і образливого" мистецтва. Ці обмеження в Сенаті запропонував Джессі Гелмс, республіканський сенатор з Північної Каролайни, минулого липня, але прихильники Крайової фундації мистецьких наділів, побоюючись можливостей схвалення такого законопроєкту зробили всі заходи, щоби цьому перешкодити. У наслідок їхніх старань Палата Репрезентантів відкинула запропонований Сенатом законопроєкт голосами 264 до 153.

ОФІЦІЙНІ ЧИННИКИ уряду президента Джорджа Буша заявляють, що сподіваються в найближчому часі підписання угоди про взаємоперевірку хемічної зброї, совєтським міністром закордонних справ Едуардом Шеварднадзе та державним секретарем ЗСА Джеймсом Бейкером. Ці ж самі чиновники говорять і про можливості успіху в ділянці перевірки меж виготовлення ядерної зброї, але мають свої сумніви про успішність переговорів про зменшення ракет далекого засягу.

У ВАШІНҐТОНІ АРІЄЛЬ ШАРОН, міністер індустрії та торгівлі Ізраїля, знову повторив своє переконання, що Ізраїль повинен „усунути" провідника Палестинської Визвольної Організації Ясіра Арафата. Перебуваючи тепер на відвідинах ЗСА з приводу появи його нової книжки „Воїн", А. Шарон заявив перед кореспондентами засобів масової інформації, що „існують такі особи, активність яких не може бути толерована вільними демократичними суспільствами." Тому вони мусять бути усунені". Він також підкреслив, що колишній президент Роналд Реґен схваленням налету на Лівію, пробував убити провідника Лівії полковника Муаммара Каддафі в квітні 1986 року, а на його думку „Я. Арафат є в цій самій категорії".

ЗГІДНО З НАЙНОВІШИМИ дослідами виготовленими Американською федерацією учителів, п'ять найбільше вживаних у американських середніх школах історичних підручників, майже не заторкують таких важливих історичних постатей американської історії, як Вашінґтон чи Лінкольн, а також в більшості ігнорують політичне значіння релігії та економіки в історії Америки. Дальше говориться в звіті про те, що книжки є одноманітними та нудними і не надають належної уваги постатям жінок і національним меншинам. Пол Ґеґнон, професор історії з Массачусетського університету в Бостоні, який впродовж двох років працював над зібранням фактів про ці підручники, заявив, що „вони не є поганими чи неправильними. Одначе вони не дають досить відповідної допомоги вчителям у пору, коли нам приходиться зустрічатися чимраз частіше зі складними проблемами складного світу"

У НЮЙОРКСЬКИХ ПЕРЕДВИБОРАХ з демократичного боку переможцем вийшов Дейвид Дінкінс над кількакратним посадником Ню Йорку Едвардом Качом. Зі сторони республіканців великою більшістю голосів переміг свого противника мільйонера Роналда Лодера молодий та енергійний колишній федеральний прокурор Рудольф Джуліяні. Коли в листопаді мешканці Ню Йорку стануть перед проблемою рішення за ким голосувати на посадника свого міста, то вибір буде між демократом Д. Дінкінсом, першим негритянським кандидатом в історії Ню Йорку, чи республіканцем Р. Джуліяні і Р. Лодером, який тоді буде кандидувати від Консервативної партії.

Помер о. Й. Шарий

Дітройт. — Тут у четвер, 14-го вересня ц.р., помер на 62-му році життя о. крилошанин Йосиф Шарий, парох української католицької церкви св. Івана.

Отець Й. Шарий народився 6-го грудня 1926 року в Елизабеті, Н. Дж., був висвячений 8-го червня 1950 року Архиєпископом Константином Богачевським. Він був асистентом пароха в Обирні, Н. Й., відтак вчив у семінраії в Стемфорді, Конн., довгі літа був парохом церкви св. Йосифа в Чикаґо, де побудував новий чудовий храм. Від 1982 року перебував в Дітройті.

Похорони почались в п'ятницю увечері у церкві св. Івана в Дітройті, а відтак тлінні останки мали бути перевезені до Елізабету, Н. Дж., до закінчення відправ в церкві св. Володимира.

Покійний залишив в смутку дві сестри, Мілдред Дочич і Анну Мілянович, та дальшу родину.

Появилася нова збірка спогадів В. Барагури

Торонто. — В канадському Видавництві „Українська книжка" появилася нова збірка авторства Володимира Барагури п.з. „Як я став журналістом — спогади зі студентських років 1928-34". Це продовження ранішої збірки спогадів цього автора з дитячих і гімназійних часів п.н. „Калиновий міст".

В 14-ти розділах, рясно прикрашених світлинами з довоєнного Львова, автор на 104-ох сторінках легким, живим, образним, просякнутим ностальгією й погідним гумором стилем змальовує картини з життя українського студентства Львівського університету під час польської єкупації Західньої України.

Приманливу обкладинку виконав Іван Брикович.

Збірка перенесе читача в „юні дні, дні весни", в „молодість, яка не вернеться". Книжку можна придбати за ціну 10 дол. з посилкою на адресу: W. Barahura, 91-19 87th St. Woodhaven, N.Y. 11421.

Відбудеться концерт Х. Ґерули

Ню Йорк. — Тут в залях Українського Інституту Америки відбудеться в неділю, 24-го вересня ц.р., дипломовий концерт молодої української піяністки Христини Ґерули.

Х. Ґерула

Х. Ґерула почала науку гри на фортепіяні із п'ятим роком життя в Українському Музичному Інституті в клясі Оксани Борбич-Корруби. Вона стала визначною ученицею УМІ і брала участь в численних пописах і концертах. Розвиваючи постійно свої музичні здібності вона продовжала свої студії у клясі проф. Дарії Каранович, яка і підготовила її тепер до самостійного дипломового концерту.

Х. Ґерула буде грати твори Баха, Бетговена, Нижанківського, Шопена, Лисенка, Косенка і Дебюссі.

Крім музичних студій, вона є визначною студенткою Технологічного інституту Ню Джерзі на факультеті хемічної інженерії, закінчила школу українознавства в Пассейку матурою і є виховницею СУМА.

Дипломовий концерт відбудеться о год. 3:30 по полудні.

РОЗПОВІДЬ В 64-МУ ВІДДІЛІ СУА

Ню Йорк. — В суботу, 23-го вересня ц.р., о год. 6-ій вечора, 64-ий Відділ СУА влаштовує вечір з розповіддю Христі Навроцької, ілюстрованої прозірками, на тему „Як я бачила Україну". Вечір відбудеться в залі Українського спортового клюбу, 122 Друга авеню.

РЕДАКТОР „ВСЕСВІТУ" ВИСТУПИТЬ В НТШ

Ню Йорк. — Наукове Товариство ім. Шевченка влаштовує у четвер, 21-го вересня ц.р., о год. 6:30 вечора зустріч з доповіддю на тему „Сучасний стан перекладної літератури в Україні", яку виголосить редактор журналу „Всесвіт" Олег Микитенко. Зустріч відбуватиметься у домі НТШ, 63 Четверта авеню між 9-ою і 10-ою вулицями.

У СВІТІ

ГОЛОВНИЙ КОЛЮМБІЙСЬКИЙ щоденник „Ель Спектатор", який виступив ясно проти торгівців наркотиків, є під сильною охороною і його працівники у постійній небезпеці. Досі вже торгівці наркотиками вбили головного редактора і його адвоката, двоє редакторів мусіли виїхати з країни у наслідок постійних погроз, а 2-го вересня ц.р. підложено бомбу під вантажне авто, що стояло біля будинку редакції та знищило будівлю.

КОНҐРЕС ЕВРОПЕЙСЬКИХ ЖИДІВ, що вібувався тепер у Лондоні, займався широко обговоренням справи католицького монастиря Кармеліток, усунення якого вимагають жиди. Резолюцією конґресу, яку одобрили жиди з 17-ох країн, вони вболівають над присутністю Кармелітанок в Авшвіці, але однак не зривають стосунків з Католицькою Церквою, як цього вимагав колишній голова конґресу Тео Кляйн.

ДЛЯ УРЯДУ СХІДНЬОЇ Німеччини остання хвиля утікачів на Захід через Мадярщину — це велика втрата економічна, а рівночасно і втрата престижу. Тому комуністична преса Східньої Німеччини засуджує гостро уряд Західньої Німеччини, що старається репрезентувати усіх німців та приймає всіх утікачів надаючи їм згідно із конституцією автоматично громадянство.

В КОЛЬОМБО, СРІ ЛЯНКА, з'їхалися представники майже усіх політичних партій і етнічних груп, що у великій напрузі та під строгою поліційною охороною розпочали наради як знайти політичну розв'язку що запобігала б анархії в цій країні. Але на нарадах немає присутніх ані членів лівого крила, ані етнічних націоналістів, що вже два роки ведуть боротьбу проти існуючого режиму.

КИТАЙСЬКИЙ СУД ЗАСУДИВ в Пекіні 10 тибетців за участь в демонстраціях і шпигунстві для Даляй Лями в часі неспокоїв у березні ц.р., які панували в столиці Тибету. Одного засуджено на кару смерти, а інших на довголітню в'язницю. Багато тибетців є проти того, що їхня країна окупована Китаєм і тому в останніх двох роках на тому терені доходить до кривавих неспокоїв.

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY
FOUNDED 1893

Svoboda (ISSN 0274-6964) is published daily except Sundays, Mondays, and holidays by the Ukrainian National Association Inc. at 30 Montgomery Street, Jersey City, N.J. 07302

Svoboda (201) 434-0237 UNA (201) 451-2200

Бюро УНС у Вашінгтоні (202) 347-UNAW; (202) 347-8631 (факс)

Subscription 1 year — $40.00, 6 months — $22.00, 3 months — $12.00
UNA members 1 year — $15.00. Change of address — $1.00. Make check or money order payable to "Svoboda"

Second Class Postage paid at Jersey City, N.J.

Нью Йорк і його правибори

Бути посадником — по-американськи „мейо ром" Ню Йорку — це щось більше, як очолювати адміністрацію одного міста. Статуя Свободи при в'їзді Гадсоном до Ню Йорку є символом цілої Америки. Це престижове становище, яке може бути сприйнятливим ступенем для кандиду вання на губернатора стейту Ню Йорку чи на президента З'єднаних Стейтів. Докладно і правдивого числа мешканців Ню Йорку ніхто не знає. За переписом з 1986 року ця метрополія світу нараховує 7,262.700 мешканців, але перепису в Америці не переводять з обов'язковим записом кожного мешканця і тому само Переписне бюро підкреслює, що подана вище цифра „приблизна". Рахуючи, що щороку населення зростає на 10 відсотків — тепер повинно би бути в Ню Йорку 8 мільйонів душ. Але живе тут один до півтори мільйона нелегальних мешканців, таких, які прибули з відвідинами і залишились та не мають ніяких управнених документів, і таких, які прибули до Америки суходільним, морським чи повітряним шляхом нелегально. І є тут постійно сотні тисяч туристів у безпечі готелів. Це 9 до 10-мільйонів муравлище, мозаїка рас, національних груп, віровизнань та ідеологічно-політичних течій. Тут така нужда, що для поборювання її постала Армія Спасення зі своєю величавою централею у цьому місті. І тут найбільше у світі багатство, зосереджене у дільниці банків і біржі зненавидженими большевиками Волл Стріті. Одна з найславніших у світі Метрополітальна опера й один з найславетніших Метрополітальний музей, найбільше у світі хмародерів і найвищі. Є й Міський оперний театр, є кілька інших музеїв, з яких чудовий — Природничий. Два зоологічні городи, посередині міста Центральний парк. Тут є осідок скляного палацу Організації Об'єднаних Націй, тут суперничить цивілізація із культурою. Два летовища, найбільша у світі автобусна станція, найбільша сіть підземок, але поруч з такими засобами комунікації — 94 університети й коледжу (невіргідно, але правдиво) для прилюдних бібліотек, славетний театральний квартал Бродвей. Місто найбільших розвагових можливостей і джунгля, до якої треба привикати, що її можна полюбити і якої треба, п'ять дільниць, з яких Бронкс із Гарлемом вміщує найбільше в Америці скупчення чорних та Бруклин, де живе більше жидів, як у цілому Ізраїлі. Але є у ньому „Китайське місто" є дільниця греків, німців і є на нюйоркському Давтані — українське місто.

У минулий вівторок, 12-го вересня 1989 року відбулися у Ню Йорку правибори з сенсаційним висідом. З-посеред чотирьох демократичних кандидатів трикратний посадник Ед Кач програв у користь чорного кандидата Дейвида Дінкінса, дотеперішнього голови міської ради у Мангеттені. З-посеред республіканських кандидатів виграв колишній прокуратор Руді Джуліяні, перемігши двократною більшістю голосів консерватиста Роналда Лодера мультимільйонера, який витратив 13 мільйонів долярів на виборчу пропаганду, з чого сім мільйонів, спеціяльно на поборювання кандидатури Руді Джуліяні, атакуючи його персонально. Дінкінс виграв, бо склалася коаліція чорних і „еспаномовних", себто пуерториканців. Виграв Джуліяні, бо він популярний, як суворий прокуратор супроти злочинців і також у немалій мірі завдяки своєму противникові Лодерові, бо напастлива кампанія проти нього не сподобалась республіканським виборам і вона вдарила бумерангом по амбітному мультимільйонерові.

Хтонебудь з цих двох кандидатів виграє у листопадових виборах — це буде межовим стовпом на історичному шляху цієї метрополії світу. Виграє Дейвид Дінкенс — це буде перший чорний посадник Ню Йорку. Чорні мали вже посадника у Чикаґо і мають у Філядельфії, Ню Орлінсі та Атланті. Коли б виграв Руді Джуліяні — то це був би перший республіканський посадник після чверть сторіччя, коли посадником був Джан Ліндзі. Вигра Джуліяні у правиборах цікава і знаменна, що американські виборці не слухають своїх формальних партійних „босів". Проти кандидатури Джуліяні постала просто змова губернатора Маріо Квомо, посадника Едварда Кача, республіканського сенатора Д'Амато і названого консерватиста Лодера. Квомо, Кач і Д'Амато не хочуть допустити до перемоги Джуліяні, бо цей останній є незалежний і не признає існуючої бюрократичної двопартійної машини. Едвард Кач врятував був Ню Йорк від банкрутства і він непоганий господар. Але в останній каденції його урядування було багато скандалів із різними міськими достойниками, приятелями Кача, який дав їм теплі становища, занадто теж покладався на впливи жидів і помилявся, що білі без уваги на ідеологію, голосуватимуть на нього, а не на чорного. Найсумніше у тих правиборах було те, що попередила їх кампанія, в якій не говорилося про сутні проблеми того величезного міста а про особи. Це погано і тому й фреквенція голосуючих була слаба. Демократія — найкраща з усіх систем, але теж далеко недосконала.

Павло Турила

„МЕМОРІЯЛ", — ТОВАРИСТВО, ЯКЕ МОБІЛІЗУЄ ГРОМАДСЬКІСТЬ

Товариство „Меморіял" було створене спершу в Москві як всесоюзна організація, його головою є А. Сахаров.

У березні цього року відбулася в столиці України в Києві установча конференція для заснування Товариства. Перед ініціятивною групою постало зразу питання чи потрібно творити окреме республіканське товариство, незалежно від Москви. Прийняли, що воно просто необхідне в Україні як незалежне. Проблеми, що стоять перед Товариством мають свої специфічні риси, характерні лише для України. Про це вірно вияснив на пресконференції перед відкриттям нарад голова одеської координаційної ради „Меморіялу", кандидат філософських наук Віктор Цимбалюк. Він сказав: „Попереше, в Росії сталінські репресії проводилися, як правило, за однією ознакою — класовою. На Україні ж за двома — класовою і національною. Так для прикладу 80 відсотків української інтелігенції було знищено саме як ворожі 'націоналістичні' елементи. Подруге, на Україні репресії як ніде були особливо масовими щодо селянства, голод 1933 року охопив практично усю територію республіки. Потретє, свої особливості мають репресії в західному регіоні України, звідки було вивезено 2,5 мільйона людей на Сибір і на північ. У Львові та на Івано-Франківському були створені в'язниці для розстрілу так званої буржуазної інтелігенції. Загинув цвіт західньоукраїнської культури і літератури. І почетверте, дисидентський рух в 60-их і 70-их роках на Україні мав національний укил, що певною мірою теж відрізняло його від аналогічних рухів в Росії".

Після цих грунтовних роз'яснень, а їх було більше у виступах делегатів, на конференції прийнято рішення створити в Києві окреме українське товариство.

Чому саме тепер організація „Меморіял" потрібна Україні? Бо вона діє немов на межі — трагічного минулого України та прямує до кращого майбутнього. Завдання її висвітлити і натаврувати злочини комуністичного режиму, вказати на винних та трагедію і попав нених злочини, встановити методи, щоб в майбутньому не могли повторитися акти насильства над нашим народом. Найкраще це висловив Ігор Доброштан з Дніпропетровська — колишній герой кількакратно нагороджений у війні проти німців та згодом в'язень на Воркуті та там же організатор повстання в'язнів. Він сказав: „Ми не для помсти, але стоїмо на засудження сталінізму... головне для нас не допустити нових культів, нових беззаконь і репресій. В цьому і є благородна мета новоствореного товариства".

На конференції в Києві прийнято також статут товариства „Меморіялу". Установчі збори цього Товариства у Львові відбулися 27-го травня ц. р., рішено створити „Історично-просвітницьку організацію Меморіял, що є частиною українського республіканського товариства Меморіял та на федеральних засадах входить до всесоюзного добровільного товариства меморіял".

У Львові схвалено статут Товариства, зацитуємо деякі його точки:

„Основними принципами діяльности організації є добровільність, самоврядування, гласність, законність, гуманізм, демократизм... Вшанування і увічнення пам'яті про жертви репресій, сваволі й насильства..., домагатися повної гласної реґабілітації жертв репресій усіх періодів функціонування системи, надавати допомогу їм та їхнім сім'ям... Відроджувати духову культуру українського народу та всіх національних меншостей, що проживають на території України... Сприяти науково-дослідницькій роботі, формувати історичну свідомість народу..." Для здійснення завдань 'Меморіял' укладає трудові угоди, створює підприємства, кооперативи та інші види господарсько-правної роботи... Членами „Меморіялу" можуть бути громадяни незалежно від місця їх проживання..."

Статут „Меморіялу" одобрив у Львові ряд установ, між іншими Західній Науковий Центр Академії Наук УССР, а його директор відділення теоретичної фізики Ігор Юхновський обраний головою „Меморіялу", його заступником обраний Євген Гринів — завідуючий відділу суспільних наук А Н УССР: редакція обласної газети молоді „Ленінська Молодь" — його головний редактор Михайло Батіг вибраний співголовою „Меморіялу", також Михайло Косів член львівського відділення Спілки письменників України. Одобрили також деякі колективи при підприємствах у Львові. До управи увійшов також відомий журналіст довголітній колишній в'язень Вячеслав Чорновіл.

Львівський „Меморіял" почав видавати регіональний інформативний вісник під назвою „Поклик сумління", його перше число вийшло в серпні цього року. У його зміст входять програмові статті, хроніка біжучих подій і діяльности товариства „Меморіял", описи репресій режиму в різних місцях на Україні в минулому. Разом — 10 сторінок великого формату.

(Закінчення на стор. 3)

ПРО ЦЕ І ТЕ

Про золотий ланцюжок

„Купіть ланцюжок — тільки сорок долярів" — шепче нам крізь відхилене у гарячу днину вікно авта, високий, дебелий чорний молодець, а між пальцями у нього виблискує золотий ланцюжок.

Ми стоїмо саме в ряді авт, що порушаються слимаковою ходою вперед зі скорістю п'ять миль на годину — та ще й з постійними цілковитими затримками. Тож молодець іде поруч нашого авта із крадених ланцюжком і конечно хоче переконати у його купівлі.

Хто із водіїв авт не знає цього тупого, безнадійного чекання з руками на керівниці, коли не допоможе ні трохи хвилюватися, що їзда іде так повільно, немає можливости покинути авто та шукати іншого засобу комунікації а залишається одне — роздумування?

Саме ця можливість роздумування навела нас у цьому випадку до застанови: як це сталося, що ці ланцюжки, що їх перед кількома роками їх уживано лише на те, щоб на них зависли золоті хрестики або інші клейноди — стали тепер тут, у нашій країні поселення, найбільше популярною прикрасою шиї? Хто впровадив цю моду — невідомо, либонь торгівці золотом, але мода прийнялася дуже широко і тепер не треба бути багачем, щоб носити золотий ланцюжок. Ба, щобільше можна часто побачити, що їх носять вже не поодиноко, а по два-три, різної грубости та різного виробу. Найцікавіше, однак, у цій моді що вона захопила не лише жінок, а велику кількість чоловіків і вони, користуючись іншими правилами сьогоднішних звичаїв, а це не вживанням краватки — гордо показують оці ланцюжки на відкритій шиї. І тут перед ведуть, (зокрема коли бачимо по кілька грубих ланцюжків на шиї) чоловіки, що виконують не так інтелектуальні звання, як іншого роду професію.

У жінок немає різниці — уже всі їх носять і саме вони найбільше виставлені на небезпеку, що вуличні злодійчики скорше чи пізніше зірвуть їм їх зі шиї.

Мода, звичайно, після декількох років, а то й частіше, зміняється, але, як бачимо, золоті ланцюжки вже втрималися доволі довго на американському континенті, хоча в Европі цієї „епідемії" завважити не можна.

Часом це викликає усміш ку, коли наприклад, обсервуємо здорового, доволі грубого молодця, що приїхав косити траву у нашому городі, який у гарячій температурі виблискує потом, але на шиї в нього аж три широкі ланцюги, в яких немає сумніву, що вони із справжнього золота. Значить фізична праця оплачується!

Мимоволі чомусь мені нагадується сумна повість Олени Звичайної п. з. „Золотий потічок", в якій вона описує пресумні роки німецької окупації в Харкові, коли зморені голодом мешканці віддавали останні золоті цінності німцям, дослівно за кусок хліба.

Які інакші тепер поняття вартостей!

Наше авто повolі рушає з місця і це будить нас із наших роздумів. Молодий злодійчук, однак, нас не покидає і біжить поруч, заохочуючи: — „Купіте ланцюжок? Це справжнє 14-каратове золото. Продам і за 20 долярів..."

О-КА

Андрій Бук

ЕКОНОМІЧНИЙ ОГЛЯД ЗА ЛІТО

III.

Держави-продуценти кави на засіданні в липні у Лондоні, в справі продукції і цін кави, не погодилися на пропозицію Бразилії обмежити експорт, тому ціни на каву в липні впали з 1.60 доляра до 0.94 доляра і падатимуть далі.

15-та з черги, триденна конференція країн великої „сімки": ЗСА, Великобританії, Японії, Франції, Західньої Німеччини, Канади і Італії, яка відбулася в Парижі в липні, перший раз від 1975 року одноголосно узгіднила багато проблем, не лиш економічного характеру — торгівлі, стабільности доляра, боротьби з наркотиками, занечищення повітря — води, особливо через озон на північному і південному бігунах, який нищить вражає, і на пропозицію ЗСА, зменшення заборговання держав Третього світу, але й політичного характеру, особливо Близького Сходу і Китаю. Найбільше уваги присвячено розв'язці 3 біл. дол. задовження країн Східньої Европи, Центральної і Латинської Америки та відсталим країнам Третього світу, які від двох декад, а особливо в останніх п'ятьох роках сильно зросли. Країни Східньої Европи, головно Польща і Мадярщина заборговані (винні) західнім банкам 70 більйонів долярів, і президент Буш, відвідуючи їх, обіцяв 115 мільйонів доларів економічної допомоги Польщі (Валенса просив 10 більйонів) і 25 мільйонів долярів Мадярщині, Франція пообіцяла 200 мільйонів долярів Польщі, а Японія під час конференції обіцяла зменшити 10 більйонів долярів задовжень і дати 28 більйонів долярів допомоги. З усіх держав найбільше задовжена Бразилія — 120 мільйонів долярів, які за останніх 5 років зросли на 30 більйонів, валова продукція 299 більйонів долярів, інфляція 510 відс., Мехіко — 107 більйонів долярів, валова продукція 142 більйони дол. інфляція 114 відс., Аргентина — 60 біл. долярів, валова продукція 72, інфляція 337 відс., Польща 39 біл. долярів, вал. продукція 260 біл., інфляція з дня на день зростає — не оприлюднено, Нігерія 30 біл. валова продукція 25, інфляція 51, Мадярщина 18 біл. дол., валова продукція 88 інфляція не подано. Держави „сімки" вирішили дати допомогу після узгіднення сплати (задовжень), головно залеглих відсотків. Чергова конференція „сімки" має відбутися в Гюстоні, Тексас.

В Канаді економічне сповільнення степенується. Через зростаючі ціни і зарібітки зростає і інфляція, в боротьбі з нею і висока дисконтова стопа (9 відс.). Торговельний дохід в червні зменшився до 127 міл дол. (в травні 543), експорт 11.2 біл. дол. (в травні 12.45), імпорт 11 більйонів долярів (в травні 12), вартість канадського доляра зростає, сьогодні 85 центів до американського доляра.

Економічне сповільнення в країнах Европи, головно Европейської спільноти зростає. Інфляція степенується, через зростаючі ціни на харчі і доходи. У Великобританії безробіття в липні без змін, зарібітки зросли на 9 відс., а індекс цін на 8.2 відс., дрібна продаж впала на 0.6 відс., через високу відсоткову стопу (14 відс.), інфляція 8.3 відс., найбільша в европейських індустріяльних країнах, в липні зменшилася на 0.1 відс., перший раз за останніх 19 місяців, торговельний дефіцит в липні збільшився до 2 біл. фунтів стерлінгів — 3.25 біл. дол., другий місяць підряд, за три місяці 7.8 біл. дол., імпорт зріс на 4 відс. Експорт на 2 біл. фунтів стерлінгів дальше тратить на вартості. В Італії валова продукція дальше спадає, ціни зростають, інфляція 7.5 відс., в липні збільшився експорт до Японії, головно одягу, рибні консерви, малі мотори і дитячі забавки, без авт і електроніки. У Франції економіка сповільнилася на 0.4 відс., торговельний дефіцит в липні 1.15 більйона долярів в тому році найбільший. Виімок становить Німеччина, валова продукція в липні зросла до 4.6 відс., найбільше за останні роки (минулого року 3.4), консумпція і експорт зростають, безробіття спадає (7.2 відс.), але інфляція далі повільно зростає (3.2 відс.).

В Японії, мимо зростаючого затруднення, через піднесені податки і зростаючі ціни, зростає інфляція. Піднесена в червні дискантова стопа до 3.25 відс., вкороті буде збільшена. Торговельний дохід впав на 16 відс. — 6 більйона долярів (4-ий місяць спадає), дохід з ЗСА впав на 3.85 біл. дол. з 4.5 попереднього місяця, бо імпорт зріс на 9 відс., а експорт впав на 6.5 відс., з ЗСА на 9, з Европою на 6 відс. Китай, найбільший імпортер японської сталі, з першого вересня зменшив імпорт сталі до 1 міл. тонн (замовив 1.6), через погане економічне положення. Японія у 1987 році була найбагатшою країною світу, перевищила ЗСА. Перший раз державне майно зросло до 43.7 трильйона дол. (ЗСА 36. 5) з 28.3 -трильйони дол. попереднього року, у 1985 році було на 11 трильйонів менше від ЗСА. Країна переживає поступову револю-

(Закінчення на стор. 4)

Зустріч після 50-ти років

Кожний лист, що приходить з України викликає у мене прискорене биття серця. Сьогодні повертаючись з праці, як звичайно, відкриваю поштову скриньку і знаходжу листа зі Львова. Не дійшовши до мешкання, сідаю на першому східці й читаю його. В листі моя товаришка з гімназійних часів описує зустріч абітурієнток Львівської Гімназії Василіянок 1939 року. Лист написаний з таким гумором, що приходиться мені читати його декілька разів. Текст листа подаю в цілості. — М. М.

Обіцяла негайно здати реляцію з нашої ювілейної зустрічі. Але як завжди після аналогічних імпрез, мені прийшлось „відпокутувати". Боліло все, кожна клітина; температура сягала майже 39 ст. (нормально в мене — 36 ст.) Лікарка сказала, що це якийсь вірус, але взагалі це було щось „комплексне" — і тут, крім чисто фізично-фізіологічних факторів значну ролю відіграв психічний чинник. Бо хоч я і безпосередньо не винна, бо мені дуже неприємно і коштувало багато нервів це, що я запропонувала своє „льокум", а тут якийсь пех чи фатум — в цей день зіпсувалося світло в цілому нашому районі. Якщо нормальна соняшна погода, то десь до 10-ої — 11-ої години можна обійтись і без світла, А тут як навмисне, лле дощ, темно і серед дня; холодильник тече, радіо і „TV" мовчать, програвач також (а я так хотіла прокрутити пару пла тівок з часів нашої юности).

І уяви собі в цій кромішній тьмі — гурт бабок, які зовсім не мають мешкання — і

(Закінчення на стор. 3)

Іван Фур

ЯК В УКРАЇНІ СВЯТКУВАЛИ 100-ЛІТТЯ НАРОДИН ТАРАСА ШЕВЧЕНКА

II.

В обороні святкувань 100-ліття народин Тараса Шевченка ще промовляли: посол Александров з російської Поступової партії, Іванов з цієї партії, Дзюбинський і Туляков з Робітничої партії, посол граф Капніст з Російської Угодової партії та посол українець Мазуренко. Схвалювали заборону святкувань посли росіяни-чорносотенці і хахли ренегати. Посол Рудич священик і посол Савенко українського походження.

У день свята в містах України молодь і громадянство перевели бурхливі демонстрації. У Києві демонстровано два дні. Під час демонстрації дійшло до бійки між українськими і російськими чорносотенниками і молоддю. Кінна і піша поліція виступила проти демонстрантів, арештувала 108 осіб в тому 11 жінок і всіх їх засуджено на в'язницю від двох до трьох місяців. У Харкові студенти проголосили одноденний страйк і вийшли на вулиці міста на яких дійшло до бійки з поліцією і військом. В Одесі студенти проголосили одноденний страйк та разом з молоддю влаштували демонстрації. У Полтаві, Чернігові й інших містах України відбулися бурхливі демонстрації, бійки, арештування і суди. В Миколаєві Т-во „Просвіта" одержало дозвіл на відсвяткування пам'яті поета під умовою, що всі доповіді будуть виголошені російською мовою. Народ такого дозволу не прийняв. У Петербурзі відбулися демонстрації коло університету і в різних частинах міста. Демонстрантів розгнала поліція. У Москві українські студенти склали в уряді протест і проголосили одноденний страйк.

Галицькі українці прийняли заборону російського уряду святкувати пам'ять Тараса Шевченка з великим огірченням. Український посольський клюб вніс протест на засіданні Галицького сойму, але намісник Коритовський (поляк) і польські посли не допустили до дискусії над протестом. Українці в ЗСА вислали протест президентові В. Вільсонові, а українці Канади склали протест на руки британського амбасадора в Петербурзі.

У Львові переведено головні і величаві святкування 100-ліття народин Тараса Шевченка. Наукове Товариство ім. Тараса Шевченка заплянувано ряд публікацій творчости поета. Святочну академію влаштовано 10-го березня 1914 року, на якій виступали найкращі тодішні мистецькі сили, співак оперу М. Менцінський, хори „Боян" і „Бандурист", поет Богдан Лепкий читав свої твори... „Слухачі були оголомшені",-писав дописувач у тодішній пресі. Заля гуділа від оплесків і окликів. Радість і зворушення переживала публіка, народ захоплено дякував оплесками за чудову програму.

На ювілейні святкування наспіли чисельні привіти, від громадян Києва, Чернігова й інших міст України, які писали:... „Сподіємося, що недалекий вже час, коли по всій Україні без утиску і заборони святкуватимуть пам'ять великого сина Тараса... Українське громадянство побратерськи вітає з великим святом народ український за кордоном...". Маємо потіху в тому, що є українська земля, де вільно, урочисто й величнo святкуватимуть Тарасову пам'ять від краю до краю, де голосно лунатиме його слава, слава Україні..."

В часі концерту відчитано багато привітів від Угорської Русі зі Закарпаття, які писали: ...„З угорських лугів привіт вам шлемо, бо одним шляхом з вами ідемо"... підписали о. Михайло Волошин, Ужгород, о. А. Коссей, Мукачів, д-р М. Бращайко,Рахів, о. О. Жаткович,Стройна. Телеграму... „Ради королівської столиці міста Праги, міста Любляни, привіт від Чеського, Сокільського Союзу, від словінського Сокільського Союзу, від посадника міста Загребу, від Українського Народного Союзу з Ню Джерзі, від української громади в Бразилії, українських організацій у Відні, Грацу, Ляйпціґу, Бремені, Лондоні, Парижі, і Клівленді. На концерті були представники українців з-над Дніпра, Америки, чехи, англійці і був представник австрійського уряду у Львові намісник В. Коритовський. Військова оркестра брала участь у програмі концерту.

Друга частина ювілейних святкувань 100-ліття народин Тараса Шевченка відбулася 28-го червня 1914 року величавим здвигом молоді, вулицями міста і вправами на площі „Сокола Батька" у Львові. В програмі взяли участь соколи, Січі, пластуни і Січові Стрільці. Письменник Остап Грицай так пише про ці святкування особливо похід вулицями міста: ... Се був величавий похід. Львів дрожав від гомону і окликів. Жіноцтво сипало цьвіти на дорогу соколам, січовикам, пластунам і стрільцям. Товпи народу зібралися по обох боках вулиць, куди проходили колони молоді... В поході взяло участь 153 члени Січового Союзу з Буковини, 183 пластунів, 2,709 членів Січового Союзу Галичини, 19,581 членів січовиків і соколів. Всіх учасників в поході було разом около 13,000 осіб, між ними було 210 кінноти, 29 орхестр".

Знову д-р Ярослав Гриневич так описує похід вулицями міста: ...„На переді походу, на вороному коні голова, одягнений у козацький стрій, здоровить міщан, вимахуючи козацькою шапкою з червоним дном. Біля нього на конях кілька старшин в козацьких строях. За ними кінний відділ 'Сокола Батька', що його веде старшина Осип Доманик на білому коні. За ними маширує відділ сокільських стрільців з крісами під командою д-ра Степана Шухевича. Дальше відділ стрілецький веде старшина Роман Дашкевич, за ними соколи, Соколи, які веде проф. Іван Боберський. На головах Соколів чорні шапки зі синіми верхами та соколиним пером з боку, оповиті синіми лентами. Грають сокільські оркестри, лопотять сокільські і січові прапори. Ще один відділ Львівських Січових Стрільців на конях під проводом старшини д-ра Володимира Старосольського. За ними Січові Стрільці і січовики з Бориславщини і Дрогобиччини на чолі з інж. Ф. Левицьким на чорному коні, і кінний відділ бориславських Січових Стрільців, який веде Л. Лепкий, за ними піша сотня з модерними крісами на чолі з Климом Гутковським. Радість і захоплення в глядачів викликала сотня гуцулів зі Жаб'я, Ворохти, в якій перші чвірки йшли з довгими трембітами... Бурею оплесків і окликами слава вітали гуцульські відділи Січей... А дівчата з верховини, яка краса..., які пишні в них гаптовані і вишивані строї... Відділи з Поділля в блискучих чорних чоботях, широких соломяних капелюхах з квіткою... Ідуть вибиваючи грімко кроки... через груди малинова лента із жовтим написом місцевости. Покуття в чудових вишиваних строях, особливо дівчата машерують рівним кроком... Оркестра грає...'Гей на горі там Січ іде...' Олесками і слава глядачі вітають відділи пластунів, всі в пластових строях, капелюхи зі широкими крисами і палицями... Похід перейшов вулицями міста на протязі двох годин і всі відділи вмашерували на площу „Сокола Батька" де почалася програма вправ поодиноких відділів. На

(Закінчення на стор. 3)

Зустріч...

Закінчення зі стор. 2

мені крім інших господарських обов'язків, треба було ще слідкувати за кожною, щоб дуже не набили синяків. Добре, що хоча мала запас свічок (в наших умовах добре мати вдачу хом'яка), бо вони рідко бувають в продажі. Щоправда з перспективи часу добачаю багато романтичних і гумористичних моментів. Наприклад, хто відправлявся „помріяти", тому я тикала в руку єдину електричну ліхтарку. Мало бути нас 12, але Д. Б. захворіла, а Л. Г. затуркана своїм мисленням сімейством — просто забула — не прийшла сама і не принесла обіцяних фаршированих яєць. Але це найменше, бо, не дивлячись на продовольчу кризу, ми голодні не були.

Мої „дженерал імпрешен" як і щодо власної персони так і ближніх дуже пригноблюючі, мінорні, не напувають оптимізмом, але як сказав один розумний чоловік — „на це нема ради". Такі ми вже всі бабусьоваті — і в кожної свій розкішний букет найрізноманітніших хворіб і болячок! Поки засіли до трапези, Л. З. вже виголосила „сентиментал спіч", зробили „переклички", згадали наших професорів і товаришок, яких вже немає, і полинули думками до Вас, наших дорогих і незабутніх. З. Ч. позичила на пару днів „пропам'ятну книгу" (Ти певно маєш), оглядали, дещо читали. Зеня М. деклямувала власні вірші, один з них „околічносьцови", написаний спеціяльно, на день нашої зустрічі. Я провела „Блітц" — анкету. Анкета анонімна, на небажані питання можна було не відповідати. Одна група питань стосувалась актуальних надбань — в загальному такі результати: вага 55-86 кг; ріст 148-170 см., обвід талії 66-105 см,. кількість власних зубів 4-6, одна „буржуйка" має аж десять! (максимальна кількість дітей — 4; і в середньому на „душу" 1,9 дітей (0,8 дочок, 1,1 синів), внуків 2,0 (дівчаток 0,9, хлопчиків — 1,1).

Більшість вважає свою долю відносно щасливою, але практично ніхто не хотів би ще раз пережити ідентичного життя. Найбільша актуальна мрія — бути здоровою. Що стосується амурних справ — більшість була закохана в житті декілька разів, а навіть багато разів, тільки одна — один раз. Щодо культурних розваг — кіна, театру, музеїв, концертів — більшість не пам'ятає, коли були останній раз. Приємно заскочив факт, що 40 відс. відбуло великодню Сповідь. Улюблені кольори — голубі, фіолетові. Улюблені страви, починаючи від пирогів, кінчаючи ікрою; напої від кислого молока до коньяку; 20 відс. курить. Улюблені пісні — українські народні (переважно сантиментальні). Перевірка пам'ятевих здатностей дала найбільш оплакані наслідки, не говорю вже про це, що безбожно підглядали і відписували, твердячи, що це дозволено, бо ми „повернулись" на 50 років назад). Щодо Гомера, то не тільки не пам'ятаємо, коли він жив, але дехто сумнівався, чи жив він взагалі. Не краще становище з Пітагором, Ґете, Лютром, Леніном, загибіллю Помпеїв, Французькою революцією.

Завершили нашу зустріч „насолодко", — чотирьома тортами. Всі були дуже смачні, але найбільш артистично оформила один з них Д. М. — зробила композицію „Осінній ліс" (зверху торта) — чи це не симпатично? Щоб належно оцінити цю творчість, я засвітила всі свічки (вони щоправда трохи капали на торт), і ще підсвічувала ліхтаркою. Не дивлячись на всі незручності засиділись ми поза північ і дуже нам не хотілося розставатись. Вирішили тепер збиратись щороку. Я казала, що буду тобі звітувати і всі дуже, а дуже сердечно просили передати Тобі, Ліді, Іванці і всім товаришкам, що їх зустрінете, наші львівські, висиліянські вітання і побажання всього найкращого і — до спільної зустрічі! — Оксана".

„МИ — З УКРАЇНИ!"

Ці слова ми чуємо нині щораз частіше. До батьків у ЗСА, Канаду та інші країни, де живуть українці, приїжджають сини і дочки, які не бачилися 30 — 40 років. Приїжджають наші земляки, щоб вилікувати хворобу, яку лікарі в СССР вважають невиліковною. Приїжджають дисиденти, колишні в'язні совєтських тюрем і концтаборів, художники, музиканти.

На початку червня в Українському Народному Домі в Ню Йорку ми вітали „Світлицю" — тріо у складі Лідії Михайленко — солістки Київського театру естради, Ігоря Кушплера — соліста Львівського оперного театру, та Мар'яна Шуневича — соліста Львівської філгармонії. Вони виступили з чудовим концертом народних і популярних пісень. Цей же концерт відбувся і у Вашінґтоні.

А недавно в залі Наукового Товариства імени Шевченка в Ню Йорку Клюб круглого стола організував концерт мистців зі Львова — солістів Галини Гавриш і Олеся Теліги та акомпаньятора Віктора Чумака.

В оголошенні цей своєрідний концерт був названий зустріччю: у залі не було ні сцени, ні фортепіяно, ні навіть мікрофона, а сам виступ нагадував радше концерт-лекцію про українську пісню. Сприяла цьому й дружня, невимушена атмосфера, яка панувала у цей вечір.

Відкрив зустріч Євген Стахів. „У нас сьогодні незвичайна подія: ми вітаємо у себе гостей з України, — сказав він. — Такі зустрічі були неможливі за часів Сталіна чи Брежнєва. Нині вони стали реальністю. Перебудова, гласність починають пускати перші паростки і на Україні, хоч відбуваються вони значно повільніше, ніж у Прибалтиці чи Росії". Є. Стахів підтвердив це реальними фактами: в Росії, наприклад, існує Російська Православна Церква, а Україна ніяк не може добитися леґалізації УКЦ чи УАПЦ. В Україні люди Щербицького і далі розганяють демонстрації, нерідко жорстоко розправляючись з активістами Народного руху за перебудову.

Відтак Є. Стахів надав слово „журналістові з Києва Миколі Івановичу" (прізвища він не назвав), який „привіз" мистців. Гість передав привіт з України. „Ми раді такій щирій бесіді, зустрічі, — сказав він. — Пора зламати кригу відчуження, що існувала досі".

Микола Іванович коротко розповів про ті зміни, які нині відбуваються в Совєтському Союзі, зокрема в Україні, і потішив, що перебудова там „лише починається". Ці слова присутні зустріли оплесками.

Соліст Львівського театру опери і балету Олесь Теліга відкрив концерт-зустріч піснею „Славні наші Карпати". Чимось рідним і далеким повіяло від пісні. Не одному пригадалася батьківська хата, звідки почалася його стежина у широкий світ пізнання, босоноге дитинство і юність безтурботна, запах карпатських смерек і шум швидкоплинного Черемошу.

Ніжно, лірично прозвучала пісня „Краю мій", яку виконала Галина Гавриш. Вона ніби продовжила тему Батьківщини — рідної і близької для кожного українця, де б він не жив. Жаль лише, що на цьому концерті було мало, дуже мало молоді. А кому, як не їй, корисно було б відчути дух країни предків, зачерпнути прозорої водиці з життєдайного джерела, почути барвисту рідну мову. Може б тоді не один брат з братом чи пластун з пластункою заговорили мовою батьків. Хоч тепер, у Рік української мови. Ще раз жаль, що на такі „дрібниці" ми не звертаємо уваги.

Народні пісні чергувалися з клясичними творами, з аріями популярних опер і оперет. На залишилося байдужих, коли Г. Гавриш майстерно виконала романс „Місяцю ясний" з опери С. Гулака-Артемовського „Запорожець за Дунаєм" чи пісню Наталки з опери М. Лисенка „Наталка Полтавка".

Звучали в цей вечір пісні на невмирущі слова Тараса Шевченка „Тече вода в синє море", „Нащо мені чорні брови", на слова Івана Франка „Ой ти, дівчино, з горіха зерня", Володимира Івасюка „Водограй", „Ти признайся мені", „Червона рута". Звучали сольо, дуети („Повіяв вітер степовий", „Тиха вода", „Червоні маки").

Привезли гості і нові пісні. Вперше на американській землі прозвучала „Рідна мова" — слова львівського поета Богдана Стельмаха, музика львівського композитора Віктора Камінського. Сподобалася всім і найновіша пісня-дума „Історія" тих же авторів.

Концерт наближався до кінця, а розставатися з земляками ніхто не хотів. Відчувалося, що і гості були задоволені зустріччю з вдячною публікою. Бо що може бути приємнішим для мистця як дружні оплески, що свідчать про визнання його таланту. Тому на закінчення, уже поза програмою, гості виконали пісню „Ой там у Львові на Високім Замку".

Від імени глядачів Є. Стахів щиро подякував львів'янам за гарний концерт. „Я вірю в слова, які сказав Микола Іванович, що на Україні перебудова тільки починається", — додав він.

Уже те, що троє мистців супроводжував лише один „журналіст з Києва" і що цей концерт відбувся не на 4-ій вулиці — у клюбі Ліги Американських Українців, а на 4-ій авеню, у приміщенні НТШ, і його слухачами були „українські буржуазні націоналісти", як досі називала совєтська преса кожного, хто любить рідну мову і пісню, хто першим виступав за перебудову і гласність на рідній землі, — свідчить, що на Україні таки відбуваються зміни, що власть імущі „міняють політику". Однак до справжньої перебудови і гласности ще далеко. І марно тішити себе ілюзіями, що до нас зможуть приїхати колись мистці зі Львова, Києва, Чернівець, Тернополя отак вільно, як вони приїжджають з Канади, Англії, Австралії чи навіть з „народної" Польщі.

Справжня перебудова і гласність буде лише тоді, коли мистці самі обиратимуть маршрути і складатимуть програму своїх виступів, і коли їх не будуть супроводжувати „журналісти з Києва", а журналісти самі обиратимуть свої маршрути і писатимуть про наше життя-буття щиро і відкрито.

Після концерту директор канцелярії НТШ Микола Галів запросив усіх — гостей і глядачів — на каву і солодке.

Роман Юревич

ЗАКЛИК
У СПРАВІ ПОЇЗДКИ НА ШЕВЧЕНКІВСЬКЕ СВЯТО ДО ВАШІНҐТОНУ

Пригадуємо, що в суботу 7-го жовтня ц. р. біля пам'ятника Тараса Шевченка у Вашінґтоні відбудеться торжество для відмічення 175-річчя народження поета та 25-річчя побудови йому пам'ятника. Закликаємо наші громади подбати про автобуси, а громадян зголошувати свою участь у поїздці до Вашінґтону.

В Ню Йорку слід зголошуватися до Товариства „Самопоміч" ч. 98, СУМА ч. 136 та Пласту ч. 144, Друга авеню.

Також там можна набути пропам'ятні відзнаки в ціні 1 дол. і ювілейне видання „Шевченко у Вішінґтоні" в ціні 2 дол. та замовити квитки на концерт у ціні 10 і 15 дол.

Часу небагато, тож шліть замовлення негайно.

Ювілейний Шевченківський Комітет

Звернення

(Закінчення зі стор. 1)

Вболіваючи за долю майбутнього Української ССР і перебудови по всій країні, відчуваючи особисту відповідальність за те що відбувається, ми наполягаємо на публікації цього звернення в центральних і республіканських газетах і розгляду його на усіх рівнях.

Народні депутати СССР:

В. Челишев, Ю. Щербак, Н. Куценко, В. Грищук, В. Яворівський, Р. Братунь, В. Черняк, Г. Вакарчук, Л. Сандуляк, Ю. Сорочик, П. Таланчук, В. Захаров, А. Ярошинська, В. Мартиросян, Р. Громяк, С. Рябченко, Є. Тернюк, С. Коноєв.

Новий лікар — д-р О. Монастирська

Як часто читаємо в українській пресі про осяги української молоді в професійному житті. Та й балтиморська громада не залишається позаду, бо при кінці травня ц. р. збагатилася новою професійною силою — д-р Олею Анною Монастирською, яка народилася у Балтиморі, М. Д., виростаючи серед української громади.

Д-р О. Монастирська.

Д-р О. М. Монастирська, дочка бл. п. Омеляна та Емілії Монастирських, закінчила католицькі школи — народну і середню — дуже добрими і визначними оцінками. Її прізвище рівно ж поміщено в книзі „Хто є хто в американських середніх школах", як і здобула вона повну чотирічну стипендію, щоб закінчити навчання в коледжі, від фірми „Емстер", у якій працював її батько. Студії свої вона розпочала в 1981 році, закінчивши їх дипломом бакалявра із „Сума Кум Лявде"; головним предметом її студій була біологія. Оля була теж членом Бета Каппа, як теж отримала інші відзначення.

Вищі медичні студії О. Монастирська почала в 1985 році у медичній школі Мерилендського університету, успішно їх закінчила в травні 1989 року та водночас здобуваючи лікарську професію. Цього року в червні почалася її обов'язкова трирічна практика — „інтершип" у ділянці внутрішньої медицини в шпиталі св. Луки в Ню Йорку.

Треба сказати, що д-р О. Монастирська є і була членом Осередку СУМА ім. 1-го Листопада в Балтиморі та ученицею ряду виховно-відпочинкових таборів для молодшого і старшого юнацтва, як рівно ж вишкільних таборів СУМА. Вона теж була членом танцювального гуртка СУМА в цьому ж місті, постійно співаючи в мішаному хорі ООЧСУ.

При українській католицькій школі св. Михаїла вона закінчила школу українознавства матурою.

У 1983 році, у повному розгоні її студій і плянів Олю навістив важкий удар, бо помер її батько. Не зважаючи на болючі переживання, Оля не перервала студій, а з допомогою Всевишнього та постійною підтримкою матері вона здобула потрібне їй знання і професію.

Іван Радь

„Меморіял"...

Закінчення зі стор. 2.

Вісник починається статтею голови „Меморіялу" Юхновського: „Слово до читача", читаємо: „Наш Меморіял ставить за мету відродити у народі почуття національної гідности і громадської сили... На усвідомленні того що ми є господарями своєї землі і маємо самі відповідати за все, що робиться з нею і на ній. Але Меморіял — це ще й специфічна організація покликана встановити історичну справедливість в нашому ставленні до замучених, страчених і поляглих в роки двох світових воєн, в період сталінського терору... сотні тисяч розсіяних по всьому світі втікачів від сталінського терору... Львівська регіональна організація прагне встановити зв'язок з земляками за кордоном. Було б добре, якби у Польщі, Чехо-Словаччині, Канаді і ЗСА теж було організоване товариство 'Меморіял', що прагнуло б встановити з нами зв'язок і обмін інформацією... Двері 'Меморіял' відчинені для всіх, кому близькі і дорогі його ідеї. Увійдім у ті двері" — закликає голова організації „Меморіял".

Нам здається, що в ЗСА також доцільно організувати „Меморіял" на аналогічних засадах, що в Україні, закликає до цього також його голова Юхновський. На доцільність його існування на еміґрації вказує широкий вахляр завдань згідно зі статутом, а також конкретні зобов'язання супроти земляків, жертв комуністичного терору які тепер проживають між нами.

Можливості діяльности для „Меморіялу" у нас в користь України дуже широкі. Хочу вказати хоча б на ті спроби допомоги батьківщині, які заплянувала латиська еміґрація у діяспорі, про що була згадка у статті „Напрямні визвольної політики балтійських народів („Свобода" ч. 148): „Контакти і виміна населення поміж латиською еміграцією і батьківщиною зокрема виміна студентів на студіях в університетах, утворення фонду, який буде допомагати батьківщині, створення міжнародного дорадчого комітету для екологічних проблем, зорганізування міжнародного бюра інформації для наукових дослідів, організування інвестицій у відбудову країни, інвестицій не конечно у матеріяльних вартостях але і людських — допомога вкладом ідей, знання і досвідом..."

Завдання такі покриваються зі змістом статуту „Меморіялу". Може сьогодні цей зміст ідей звучить дещо фантастично і не все реальне до здійснення, не можемо, однак, ще треба передбачити дальшого розвитку на батьківщині, чи майбутній події не будуть нам ставити своїх вимог.

Утворення на еміґрації організації паралельної до „Меморіялу" на батьківщині з подібними завданнями, незалежної від партійних і міжпартійних організацій, радше на базі ідейного і професійного принципу може бути корисним для нашої батьківщини.

Як в Україні...

(Закінчення зі стор. 2)

підвищенні стояло погруддя Тараса Шевченка серед зеленини смерічок і квітів. На почесних місцях між численними гістьми сидів намісник Галичини В. Коритовський і крайовий комендант Кольошварі. Це перший раз відвідали такі високі австрійські достойники українське свято.

Вправи виконувало справно, рівно і весело, вільноруч, топірцями, списами, а дівчата хустинами, лентами і вінками... Велике враження зробили на глядачів вправи стрільців з крісами, які розсипалися по майдані, підбігали роєвими лініями і виконували напад на противника... Се наше будуче військо", — писав тоді репортер.

Ювілейні Шевченківські святкування переведено по всіх українських містах і селах а в українських школах виголошено доповіді і гутірки про батька Тараса. У місті Чернівцях на Буковині відправлено панахиду по Шевченкові, уладжено концерт з виступом Міщанського хору і хору Української школи, студенти відбули віче демонстрацію проти заборони святкувань в Україні російським урядом й пішли походом під російський консулят. Поліція перервала демонстрацію та арештувала кількох студентів.

Урочисто відбулися святкування пам'яті Тараса Шевченка в Ню Йорку. „Похід розпочав кінний відділ у козацьких строях, — пише репортер, — на вулиці 7-ій. За кінним відділом їхав віз запряжений в 4 білі коні. На возі серед квітів, синьо жовтих лент і прапорів портрет Тараса Шевченка,а за возом ішли дівчата 16 дівчат у народних строях, які несли ленту з написом...'І мене в сімї великій, сімї вольній, новій, не забутьте пом'янути не злим тихим словом'... Шість тисяч учасників маширували в поході, при маршових піснях 8 оркестр. Похід закінчився на вул. 11-ій. В год. 8 вечером відбувся концерт при участи 4 тисячі осіб. Промову виголосив о. М. Підгорецький і диреґент університетів стейту Ню Йорк. Співали два хори. У Вінніпеґу, Канада відбулася ювілейна академія..."

Про ювілейні святкування пам'яті Тараса Шевченка появилося чисельні коментарі й дописи в українській і в чужій пресі. Гість з Англії адвокат Юліян Фуллер писав: ...„Мені слів за-мало щоби висловити почування, які я пережив під час концерту..., а похід і вправи в неділю... що за чудовий вид. Ці тисячі мужчин і жінок, молодих людей, перенятих одною ідеєю... Україна може пишатися своїми дітьми і бути гордою про цю патріотичну ідею, яка зібрала стільки молодих людей до Львова. В своєму довгому листі Юліян Фуллер каже... „Мені приємно думати, що незабаром будемо бачити їх в Льондоні (українські хори)... Вони покажуть нам, що таке українська пісня і це зробить для України більше, ніж усі газетні статті і дискусії. Вони покажуть Англії, що Україна це нація зі своєю національною піснею, зі своєю національною вдачею з усім розмахом, який потрібний, щоб країна стала державною нацією..."

Знову другий англійський кореспондент Джордж Рафалович підкреслює у листі до редакції „Діла" у Львові про український національний рух... „Дуже сильний цей рух! Я ствердив це з глибоким зворушенням під час святкування у Львові столітнього ювілею Шевченка... ми ствердили це саме навіть у ще більшій мірі, придивляючися святкуванням по селах і містечках."

Цікавий лист в імені чеського „Сокола" написала Індра Духонова: „Їхали до вас з одушевленням із серцем щирої сестриної любови... Не можу перед вами затаїти свого обурення з причини твердження поляків у часописах, що ви на свій здвиг одержали пруські гроші... Зрештою, противиться моїй гордій чеській природі займатися нікчемними твердженнями нечисленних фанатичних людців... а що відноситься до ваших москвофілів... то мушу сказати, що ми чехи про ренеґатів цілком не дбаємо. Перевертень ніколи ворогові не поможе а нам своїм відходом не зашкодить..."

Ювілейними святкуваннями і величавим здвигом вулицями Львова поляки були... „до крайности здивовані і перестрашені, як опісля показалося з їх часописів. Якийсь ґраф написав в часописі „Газета Народова". Огорнула мене відраза до товпи і переняв мене страх перед нею" — та закликав він, щоб „всі поляки готовилися до бою з українською товпою..."

Українські архіви-музеї невідкладна потреба

В останніх часах українська преса, як в краю так і на еміграційному розсіянні переповнена звідомленнями й закликами про **моральну й матеріяльну** підтримку українських архівів і музеїв. Сьогодні в краю постають регіональні чи персональні архівно-музейні збірки, які намагаються зберегти, як найбільше пам'яток минулого та дуже цікавого теперішнього. Для прикладу хочу згадати, що молодий історик Арсенич зорганізував в Івано-Франківському (кол. Станиславів) чудову збірку архівних матеріялів — афіші, програмки, гімназійні звіти, знимки, одноднівки, давні книжкові видання і інше, і виставляв їх в історичному музеї міста. Всі ті збірки — то приватна збірка Арсенича. Зустрічаються заклики в українській пресі в краю надсилати цікаві експонати до місцевих музеїв. Цікаво, що **ентузіястами того діла** є відносно молоді люди.

Подибали ми останньо в українській пресі поза **Україною** цікаві звіти музеїв з їхньої діяльности, про стан їхніх збірок, про їхні проблеми. Заувважується приплив, як експонатів, **так і книжок від окремих громадян, а то й від організацій.** Хоч це явище дуже позитивне, має воно також і відворотну сторону медалі. Емігранти, які поселилися в різних країнах, привезли з собою бодай якусь цінність, яка нагадує їм рідні стророни. **Забрало б багато місця вичис**ляти ті „скарби". З бігом літ з прикрістю не раз приходиться ствердити, що наступне покоління не завжди **цікавиться тими пам'ят**ками, тому то й батьки стараються віддати їх в те місце, де на їхню думку, вони моглиб зберегтися. Ентузіясти збереження пам'яток і жертводавці тих пам'яток дуже часто були організаторами регіональних музеїв.

Дуже часто в розмовах можна почути, що нам треба репрезентативного Музею. Не, має, мабуть, нікого, хто тому заперечить. **Є втому однак „але"**, а то „але" — це в першу чергу репрезентативне приміщення і фінансова спроможність такий музей втримати. Я вірю, що наша велика й жертвенна громада Америки чи Канади на таке діло спроможеться.

Нині однак життєва конечність змушує провадити музейно-архівну працю по регіональних **музеях. Найважливішим є брак центра**льного музею, але багато жертводавців радше принесе експонат чи книжку до місцевого музею і ледве чи вислали б ті речі до іншого міста. Отже намагання, якнайбільше зібрати матеріялів минулого, не дає змоги окремим музеям присвятити свої збірки якійсь тематиці (вийняток становить хіба пластовий музей під зарядом д-ра М. Грушкевича в Клівеленді). **Орієнтуючись з пресових звітів чи особистих відвідин треба ствердити, що всі наші музеї мають прецінні експонати й збірки. Найбільшою проблемою всіх наших музеїв є брак відповідних приміщень. Музейні збірки не сміють бути „зложені", вони мусять бути виставлені,** а до того потрібно простору. Коли приміщення є конечністю ч. 1, то іншою проблемою є матеріяльне **забезпечення. Сьогодні мала кількість ентузіястів старається „з-під землі" видобути матеріяльне забезпечення, однак я не маю тої певності, що наступне покоління матиме такий самий ентузіязм. Як бачимо, збільшування музейних фондів зростає, треба подбати отже і про матеріяльного забезпечення. Відвідування наших музеїв неукраїнцями, шукання свого коріння навіть четвертим поколінням, прецікаві запити тих людей українського походження, які під впливом музеїв, фахових пояснень віднаходять себе, дуже часто є чи не єдиною заплатою для музейних ентузіястів.**

Цього року регіональний **архів-музей в Чикаго буде відзначати 35-річчя сво**го існування. **Постав музей з життєвої конечности зберегти пам'ятки минулого, як рівно ж ще передвоєнні книжкові видання з Галичини. Ентузіясти музейного діла зуміли зацікавити гурт своїх близьких приятелів, а великий меценат і громадський та політичний діяч д-р Мирослав Сіминович погодився очолити управу музею.** Як в більшості в громадській праці бувають часом і перешкоди, але завдяки чесним працівникам музею, праця продовжувалась і може похвалитись поважними успіхами. Теперішня управа має багато плянів і їх можна буде при добрій волі і допомозі громади зреалізувати.

Управа музею заплянувала по можності гідно відзначити 35-річчя існування музею не тільки в Чикаго. Управа плянує і **поробила вже заходи зорганізувати** музейну конференцію, на якій можна було б порушити широкий вахляр музейної співпраці. Дуже важною була б також виміна думок і скоординована виміна — головно книжок — з різними університетами світу, де вже є або **плянуються сваститні студії з узглядненням українсістики. Ми просимо наші архіви й музеї прийняти запрошення на наше 35-річчя, а також музейну конференцію.** Сьогодні **збереження пам'яток є важливою справою, тож потрактуймо це з почуттям громадської відповідальности.**

Орест Корчак-Городиський

Книгозбірні колекції шевченкіяни на виставці у Воррені

В поклоні Шевченкові до його 175-их роковин народження, Український Народний Архів-Музей відкрив 1-го червня (1989) року імпозантну, багату виставку творів і рідкісну документацію з життя і боротьби поета за права бути українським народом в колі вільних народів світу.

Шевченко це український біблійний Мойсей, який залишив нам народну біблію і вказав своєму народові шлях до волі. Шевченка святкує і відзначує його роковини весь український народ. Сьогодні в Києві величаво відзначують його го ювілей. До могили в Каневі кожного дня довозить пароплав туристів, які, навіяні духом Шевченка, складають обітниці, поклін і квіти.

У Львові, в центрі міста, народ приготовляється до взнесення пам'ятника великому синові українського народу. На поселеннях в Канаді, ЗСА, Австралії, в Південній Америці народ спонтанно відзначує ювілейний рік Шевченка.

Не менше святочно відзначує Шевченка українське громадянство Дітройту.

Український Музей-Архів у співпраці з громадянством зорганізував імпозантну виставку під наголовком „В поклоні Шевченкові". Ця багата, по-мистецьки опрацьована виставка обнімає широкий діяпазон з життя і творчости Т. Шевченка. На це складається 306 томів творів поета, виданих в різних часах в різних країнах. Експонуються портрети і мистецтво Шевченка, скульптура велике погруддя Архипенка і нагороджений проєкт-скульптура проф. М. Дмитренка. Експонуються плакати святкувань давньої еміграції, численні матеріяли з посвячення пам'ятника Шевченка в столиці Америки, світлини, грамоти, звукозаписи, чесленна чужинецька преса, видання жетонів, пропам'ятних марок, конгресові рекорди і цілий ряд рідкостей, які за час 30 літ існування зібрав архів.

На виставці велика святість: земля з могили Шевченка, яку привіз Юрій Марчак, громадянин Англії.

Загальний вид на виставку.

„Кобзар" і інші видання творів Т. Шевченка.

На цю експозиційну меморіяльну виставку запрошуємо українське громадянство метрополії Дітройту, зокрема шкільну молодь у супроводі вчителів, також виховно-молодечі організації Пласт, СУМА, ОДУМ.

Виставка буде продовжена до 22-го травня 1990 року, дати перевезення тіла Шевченка з Петербургу до Канева. Нашу виставку в'яжемо з побудовою пам'ятника Шевченкові у Львові, тому просимо вписувати ваші імена в пропам'ятну книгу, яку у формі альбому оздобленого світлинами і листою пожертв вишлемо Комітетові Будови Пам'ятника Шевченкові у Львові з виявом радости і солідарности з краєм нашого походження.

Включаючи в народно-патріотичну акцію львів'ян несемо їм наші серця і сердечні вітання за їхню культурну акцію і єдність в боротьбі за взнесення пам'ятника великому Шевченкові.

Меморіяльна виставка Шевченкіяни відкрита в час українських імпрез в Культурному Центрі. В літній порі від години 6-ої до 9-ої по полудні кожного четверга, п'ятниці і суботи. Після вакацій години для відвідувачів будуть поширені.

Радо приймаємо доповнення до виставки і пожиртви на пам'ятник Шевченка у Львові. У всіх питаннях Просимо звертатись на адреси музеїв: Ukrainian Arhives and Museum, 11756 Charest St., Detroit, Mich. 48212; або 26601 Ryan Rd., Warren, Mich. 48091.

Економічний...

(Закінчення зі стор. 2)

цію. Підношені постійно ліберально-демократичним урядом податки, останньо на 3 відс., збільшили на 40 біл. дол. державні доходи а вони мають 10 відс. державного бюджету, який від 1975 року постійно дефіцитовий і сьогодні далеко більший від ЗСА. Податки і спадаючі торговельні зиски стрінулися з гострою критикою Соціялістичної партії і протестами робітників, населення, головно середньої кляси, яка платить найбільше податків. Через зловживання і корупцію три прем'єри зрезиґнували, у вислідi у виборах до вищої палати в липні соціялісти здобули перемогу, бо 65 відс. жінок голосувало за ними. Останньо зрезиґнував з сексуальних причин секретар уряду, новий прем'єр Кайфу, рятуючи захитаний престиж уряду назначив на його місце жінку, щоби з'єднати собі жінок у виборах до нижчої палати. Голова Соціялістичної партії жінка Т. Дої (сьогодні найбільше популярний політик Японії), пропонує змісця змінити податкову систему, яка кривдить робітників і середню клясу, а сприяє бизнесменам, індустріялістам, фармерам, лікарям і багатіям (тому сьогодні в Японії найбільше більйонів), які скривають свої доходи і не платять податків. Виглядає, що в слідуючих виборах соціялісти здобудуть перемогу і по 34-ох роках соціял-демократичного уряду жінка стане прем'єром перший раз в історії Японії.

Комуністичний, консервативний уряд Китаю, під проводом 85-літнього Денґа (поважно хворий) зніс винятковий стан в країні, спричинений демонстраціями студентами з вимогою демократичних прав і зміни уряду, через диктатуру і корупції і латає захитане економічне положення. В країні катострофальний брак харчів і речей першої потреби. Уряд знову купив 100,000 метричних тонн пшениці, 150,000 кукурудзи, цього року досі 8 міл. дол. тонн, а тому, що врожай зменшився на 12 відс., замовив додаткових 3 міл. дол. метр. тонн зерна. З 1-им вересня переводить контролю 15 міл. приватних бизнесів і малих підприємств, які затруднюють поверх 26 міл. працівників, мовляв, укривають доходи і не платять податків (в часі демонстрацій студентів помагали грішми, одягом і харчами), що може захитати приватну ініціятиву і погіршити економічний стан. Приватні підприємства: крамниці одягу, ресторани, малі фабрики з малим числом затруднених за останні два роки сильно зросли і тяжко їх перевірити. Їх дві групи: 225,000 підприємств (понад 8 осіб) затруднює 3.6 міл. робітників і індивідуальні (родинні) бизнеси (затруднюють менше 8 осіб) їх 14.5 міл. Обі групи зачислені до приватних підприємств і уряд, щоби їх зліквідувати, наложив додаткові податки: 18 відс. для більших підприємств (їх 10 категорій), 52 відс. для менших і остеріг, що негайно знищить корупцію, спекуляцію, чорний ринок і порнографію в приватному секторі, що збільшить ціни на продукти. Західні економісти твердять, що уряд тенденційно зворохобив публічну опінію, з резервою поставився до приватного сектора, мовляв, поширює чорний ринок, шкодить державним корпораціям з яких 20 відс. дефіцитові, щоби посилити централізовану систему. Закордонні підприємці, які покинули в червні Китай, почали з Гонг Конгу, Японії і інших держав повертатись. Здержані торговельні зносини з Японією вертаються до нормальних. Японія відморозила 6 біл. дол. економічної допомоги, яку задержала, вона є найбільшим донором до КНР, досьогодні 3.3 біл. дол. Але туристика впала на 50 відс., в липні всього 80,000, раніше 170,000.

Врожай Совєтського Союзу цього року менший на 16 відс. — 200 міл метричних тонн (передсказували 225), тому вже замовив додатково 250,000 метричних тонн збіжжя і 180,000 тонн сої, а до кінця року купить ще додатково збіжжя і харчів за 3.5 біл. дол. До Москви їздила спеціяльна конґресова комісія в справі збільшення достави. Уряд обіцяв платити колгоспникам за збіжжя твердою валютою (рубель далі тратить на вартості, зараз 15 центів), для збільшення достави, щоби зменшити імпорт з 39 до 29 міл. метричних тонн. Ціни на харчі і інші продукти сильно зростають, а дечого зовсім нема. Останньо сильно зросли на бензину, 35 центів на ґалоні. Після відвідин Ґорбачова в Бонні торговельні зносини посилилися. СССР купує в Німеччині вісім торговельних кораблів за 620 міл. дол., а дві німецькі фірми будови кораблів переговорюють про продаж 46 менших кораблів.

Найгірше економічне положення в Юґославії. Безробіття 18 відс. і через безнастанні страйки далі зростає заборгування 20 біл. дол., інфляція 800 відс. Знову буде зміна валюти — 100 старих динарів за один новий. Сьогодні 29,000 динарів за 1 доляра (в червні 22,500). Національний банк Юґославії вже підготовляє новий банкнот на 500,000 динарів, який рівняється 17 долярам, тому до кінця року хоче замінити новим банкнотом на один мільйон динарів.

В МЕХІКО РОЗПОЧАЛИСЯ розмови поміж урядом Сальвадору і лівими повстанцями. Пропозиції миру вийшли від повстанців і якщо переговори закінчаться успіхом, це вперше від десяти років на терені Сальвадору запанує спокій.

В ПІВДЕННІЙ АФРИЦІ У КЕЙП Тавн відбувся в середу, 13-го вересня ц.р., багатотисячний демонстраційний марш проти апартеїду, на який новозатверджений президент Ф. де Клєрк дав несподівано дозвіл, знаючи, що його заборона викличе ще більший протест. Біля 20,000 чорних і білих протестантів маршувала містом включно із посадником міста і Архиєпископом Туту.

ВІДІЙШЛИ • ВІД НАС •

НАТАЛЯ ПРИГОДА, (зам. Гіт) член УНС Відд. 200-го Т-ва „Вільна Україна" в Озон Парку, Н.Й. померла 22-го липня 1989 року на 93-му році життя. Нар. 1895 року в селі Городиславичі, пов. Бібрка, Україна. Членом УНС стала 1950 року. Залишила у смутку двоюрідного брата Івана з дружиною Анною, сина Івана та внуків. Похорон відбувся 25-го липня 1989 року на цвинтарі св. Духа в Гемптонбурґу.
Вічна Їй Пам'ять!
Івана Пригода, секр.

ВАСИЛЬ ТКАЧ, член УНС Відд. 317-го Т-ва „Запорозька Січ" в Сиракюзах, Н.Й. помер 8-го серпня 1989 року на 78-му році життя. Нар. 1911-го року в селі Настасів, Галичина. Членом УНС став 1950 року. Залишив у смутку дружину Анастасію, сина д-ра Мирона Ткача, невістку, три внучки і правнучку. Похорон відбувся 11-го серпня 1989 року на цвинтарі свв. Петра і Павла в Коговз, Н.Й.
Вічна Йому Пам'ять!
Велич Микола, секр.

СТЕФАНІЯ ВОВЧУК, член УНС Відд. 220-го ім. свв. Петра і Павла в Чикаго, Ілл., померла 2-го червня 1989 року на 74-му році життя. Нар. 1915 року в Чикаго, Ілл. Членом УНС стала 1949 року. Залишила у смутку доньку Меланію замужню Больсер з родиною. Похорон відбувся 6-го червня 1989 року на цвинтарі Кемп Батлер Нешенел в Клір Лейк Твп., Ілл.
Вічна Їй Пам'ять!
Управа

ЙОСЕФІНЕ СТАРУСКІ, член УНС Відд. 307-го ім. Митр. А. Шептицького в Бостоні, Масс. **померла 20-го липня 1989 року** на 75-му році життя. Нар. 1914 **року в Бостоні, Масс. Членом** УНС стала 1938 року. Залишила у смутку сина Павла та ближчу і дальшу родину. Похорон відбувся 24-го липня 1989 року на цвинтарі Мавнт Калварі в Бостоні, Масс.
Вічна Їй Пам'ять!
Димтро Ґалонжка, секр.

ОЛЬГА МАСЕЛКО, член УНС Відд. 13-го ім. св. Миколая у Вотервліт, Н.Й., померла 10-го серпня 1989 року на 67-му році життя. Нар. 1922 року в Перемишлі, Україна. Членом УНС стала 1953 року. Залишал у смутку мужа Романа і дочку Оксану. Похорон відбувся 14-го серпня 1989 року на цвинтарі св. Миколая в Колоні, Н.Й.
Вічна Їй Пам'ять!
Павло Шевчук, секр.

АНДРІЙ Р. МОТИКА, член УНС Відд. 349-го ім. Т. Шевченка в Манвіл, Н.Дж., помер 29-го липня 1989 року на 60-му році життя. Нар. 22-го липня 1929 року в Бавн Бруку, Н.Дж. **Членом УНС став 1971 року.** Залишив у смутку дружину **Меріан, четверо дітей: Роберта**, Жанет, Лінду і Сузан, 6-ро внуків та ближчу і далшу родину. Похорон відбувся на цвинтарі св. Андрея в Бавнд Бруку, Н.Дж.
Вічна Йому Пам'ять!
М. Захарко, секр.

МАРІЯ СЕМЕНОВИЧ, член УНС Відд. 57-го ім. свв. Петра і Павла в Коговс, Н.Й., померла в серпні 1989 року на 64-му році життя. Нар. 1925 року в селі Денисів пов. Тернопіль, Україна. Членом УНС стала 1949 року. Залишила у смутку дочку Ліду і сина Богдана. Похорон відбувся 2-го серпня 1989 року на цвинтарі свв. Петра і Павла у Вотерфорді, Н.Й.
Вічна Їй Пам'ять!
Михайло Савків, секр.